



Enghave Miniparks 45 meter lange bænk giver plads til både øldrikkere og cafe latte-folket. Foto: Kenneth A. Balfelt.

I kærlighedens og fælleskabets tjeneste

Kenneth A. Balfelt arbejder tæt sammen med stofbrugere, øldrikkere og hjemløse om at udvikle sociale kunstprojekter, der byder ind med nye løsninger på socialpolitiske problematikker. Samtidig har han valgt traditionelt gallerisalg fra, og kan nu leve af sin praksis. Her giver han sin opskrift på, hvordan det er lykkedes.

■ Af Monica C. Madsen

Privat bor Kenneth A. Balfelt i den lille landsby Bjæverskov syd for Køge, men alle hans projekter udspiller sig i rå storbymiljøer, blandt socialt udsatte på samfundets bund. Og selvom han i sit tidligere liv arbejdede 11 år med salg og marketing i internationale koncerner, valgte han som nyuddannet billedkunstner i 2001 at lægge karrierkursen i en stor bue uden om det traditionelle kunstmarked: Selvom han stadig synes, at den kapitalistiske samfundsmodel har bragt os mange goder, nægter han selv at indgå som en vare i det traditionelle økonomiske kredsløb med gallerier, samlere og auktioner.

Alligevel er det nu lykkedes ham at nå dertil, hvor han kan leve af sine sociale kunstprojekter.

Vejen til at forstå et paradigme

»Du forstår først, hvad et paradigme er, når du selv har prøvet at skifte paradigme og oplevet, hvordan det er at få et radikalt nyt syn på verden og de helt anderledes dogmer og ideer, der følger med. Derfor er det efter min mening sindssygt vigtigt, at du som kunstner har prøvet at leve i andre paradigmer end kunstens. Fordi det giver dig et langt klarere blik for at gennemskue de grundlæggende strukturer, der styrer et bestemt paradigme eller en bestemt problematik,« forklarer Kenneth A. Balfelt.

Egentlig var han glad for sin marketingskarriere og sit bekvemme liv i Charlottenlund med et kryds ude til højre på

stemmesedlen, da han i 1995 lånte et par lærreder og noget maling af sin mor, der netop selv var debuteret som hobbymaler. Og efter en intens aha-oplevelse – der med hans egne ord var på højde med at have sex første gang – besluttede han sig for at tage på kunsthøjskole i ferien. Året efter tog han mod til sig, sagde sit job op, startede på Kunsthøjskole på Ærø og var pludselig nul og nix, som han udtrykker det, indtil han endte på Goldsmiths College i London i 1997.

Valgte gallerikarriere fra

Mens han læste i London, spirede hans interesse for kunst som social praksis:

»I starten var jeg overbevist om, at vejen frem var at få et galleri. Og mens jeg studerede, var jeg så heldig at blive inviteret med på en gruppeudstilling på Galleri Asbæk – jeg var meget bæret og brugte et halvt år på at producere en video, som min professor syntes var helt genial. Men da ferniseringen lakkede mod enden, kom en af mine venner over til mig og slog mig på skulderen med et »Fed video – vil du med på Stereobar?« ... da gik det op for mig, at det var det helt forkerte sted, jeg forsøgte at trænge igennem med det, jeg havde på hjerte. At det ikke var vejen til at ændre verden.«

Tilbage i London besluttede Kenneth A. Balfelt sig for, at han ville vælge en helt anden karrierkurs:

»Anerkendelsessystemet inden for den normale kunstbranche var ikke interessant for mig, indså jeg: Jeg kunne opnå at blive omtalt i en notits i avisen indimellem og sælge via et galleri til primært hvide rige mænd – fred være med dem, men det var jo ikke dem, jeg interesserede mig for og ville nå med mine ting. I min praksisform i dag er jeg i nærkontakt med de mennesker, som er målgruppen i mine projekter – det er langt vigtigere for mig.«

Derfor lavede han afgangprojektet *The Cornershop Project*, hvor han om-indrettede et minimarked, han passerede forbi hver dag på vej til skole – som en parallel til den økonomiske transaktion, der foregik mellem de mennesker, der kom der, skabte han ikke-kommercielle mødepunkter til dem i butikken. Og da han vendte hjem til Danmark, fik han kort efter sit gennembrud med *Fixerummet* på Halmtorvet i København.

Det slog hans navn fast i offentligheden: Selvom det fixerum, han indrettede i en gammel bunker til Vesterbros stofbrugere kun var åbent i 16 udstillingsdage, medvirkede det til, at der blev indført både fixerum og stofrum for stofbrugere, da den røde regering kom til magten nogle år senere.

Siden har en af Kenneth A. Balfelts ledetråde været at bidrage til den demokratiske debat med kunstprojekter, som giver politikere og andre beslutningstagere input til en mere værdig behandling af samfundets udstødte.

Metoden som værk

»Kunsten har et særligt samfundsærinde, fordi den dekonstruerer, blotlægger og vender vrangen ud på vores samfundsstrukturer og betragter dem fra andre vinkler,« pointerer han:

»Kunsten undersøger sammenhængskraften. Derfor er det en vigtig samfundsopgave at give kunsten frirum til at agere kritisk og forske i andre løsninger, fx i det sociale og politiske krydsfelt. Og kunsten kan bidrage med visuelle og fysiske sanselige input til en debat, der ellers primært er mental og sproglig, fordi den bringer nogle andre registre i spil.«

Kenneth A. Balfelt karakteriserer sit værk som den metode, han bruger i sine projekter:

»Jeg formgiver processen – dvs. etikken, den åbne tilgang, dialogen, brugerinvolveringen og eksekveringen af, at det i sidste ende alene er mig, der træffer de endelige beslutninger for at sikre den kunstneriske kvalitet i det færdige resultat: Ligesom et maleri bidrager med at skabe nogle andre billeder og nogle nye erfaringer, bidrager mine projekter med nye billeder. Fx af øldrikkeren, der før bare blev opfattet som en selvdestruktiv alkoholiker, men som nu bliver anerkendt som en ressource, der har bidraget positivt til lokalsamfundet. Det kan skabe en varig ændring i folks opfattelse af ham – ligesom øldrikkerens selvværd også vokser, når han bliver inddraget og respekteret,« siger han.

Det er også vigtigt for ham at understrege, at han på alle planer arbejder ud fra en konstruktiv, imødekommende til-

gang. Hans projekter er en kritik af den kapitalistiske samfundsmodel: Han anerkender, at den rummer mange goder, men han synes, at der generelt i samfundet er for ensidigt fokus på det kapitalistiske paradigme og på det mekaniske menneskesyn, som er en del af det. At andre paradigmer og et mere holistisk menneskesyn også skal i spil:

»Jeg blev tidligt i min karriere klar på, at essensen i min praksis er at facilitere processer, som skaber fællesskab og kærlighed. Som ikke arbejder eksplicit med at være en kritisk modpol til kapitalismen, men som en parallel, hvor jeg indtager andre registre som mit materiale i mit arbejde med at udvikle positive, ikke-kommercielle løsninger på samfundsproblemer. På samme måde er jeg heller ikke tilhænger af kontant kritik i mine processer – det vækker bare modstand, så al energien bruges på positionering fremfor at udvikle konstruktive alternativer.«



Kenneth A Balfelt har de sidste 15 år arbejdet med at skabe positive løsninger og forandringer for samfundets udsatte. Bl.a. stofbrugere, øldrikkere, hjemløse og indvandrerdrøge, som han arbejder tæt sammen med i sine projekter ud fra en anerkendende tilgang, med stor respekt for deres kompetencer og deres viden om deres egne behov. Foto: Simon Mertner Vind.

Nej tak til gallerisalg

Op gennem årene har han dog stædigt holdt fast i, at han ikke som kunstner vil indgå i kunstscenens merkantile kredsløb – med andre ord: Han producerer ikke værker med salg for øje, og hans værker kan ikke købes. Kun en smule har han fornylig lempet på princippet, da KØS ønskede at købe en dokumentation af *Beskyttelsesrum – Fixerum til stofbrugere*-projektet, og da han i 2013 sagde ja til, at Statens Museum for Kunst kunne købe hans og FOS' campingvogn fra Mændenes Hjem. Salg til museer er ok, fordi de har en offentlig for-

pligtelse og ikke sælger værkerne videre, forklarer han:

»Jeg synes, det er et megaproblem, at de færreste kunstnere, jeg kender, laver kunst, der handler om de riges problematikker – men det er dem, de målretter deres kunst til, for det er de rige, der har råd til den. Der er en enorm diskrepans mellem det, man arbejder med og gerne vil, og så de gallerister og samlere, man er afhængig af at blive anerkendt af: Den måde galleristen forstår din kunst på, afhænger af, hvordan han kan sælge den til kunstkøberen – af hvilke elementer, han kan fremhæve som en god fortælling, der vækker den rige mands interesse. Dvs. der opstår en bestemt diskurs omkring dit værk, som primært er rettet mod den del af overklassen, der køber kunst. Jeg mener ikke, at vi burde afskaffe kunstmarkedet, men man skal være bevidst om, hvem man vil kommunikere med, og om at det anerkendelsessystem, man der skriver sig ind i, er styret af, hvad der egner sig som vare. For opfører man sig i for høj grad som andre forventer og giver køb på sig selv, ophører man med at være kunstner.«

Karriereopskriften

I dag er Kenneth A. Balfelts kalender fuld af opgaver – han er i gang med projekter i København, Odense og Vejle Kommune, han er medlem af flere tænketanke og advisory boards, han er med til at skrive rapporter om indsatsen overfor socialt udsatte,

han holder foredrag og er med til at løse store analytiske opgaver om udsatte boligområder for helt store spillere som Ministeriet for By, Bolig & Landdistrikter samt RealDania:

»Det er superinteressant nu også at få mulighed for at arbejde på makroniveau med mere overordnede strukturelle udfordringer. Det er fint at lave konkrete projekter på mikroniveau ude i udsatte boligområder, men her får jeg mulighed for at stikke dybere ned og være med til at påvirke de grundlæggende kræfter, som skaber skæve forhold i samfundet.«

De tre hovedingredienser i hans opskrift på en karriere udenom gallerimarkedet er integritet, vedholdenhed, og 10 år med alt for meget gratisarbejde og lange perioder med bijobs langt fra kunstens felt – fra at køre kaffevogn i IC3-tog og dele juiceprøver ud i supermarkeder til lagerarbejde og dataindtastning. Jobs, som ikke har lagt for stort beslag på hans kreative tænkning.

Tag etisk stilling

»Jeg tog meget tidligt etisk stilling og blev bevidst om, hvordan jeg kunne bevare min integritet: Det var held i uheld, at jeg ikke var interessant for gallerier i den periode, hvor jeg var overbevist om, at det var vejen frem. Og da jeg blev afklaret om, hvilken vej, jeg skulle, skrev jeg et essay, hvor jeg tog etisk standpunkt i forhold til, hvad jeg vil med min kunst, og hvem jeg vil nå hvordan: Jeg vil ikke sælge min kunst, fordi den handler om at fremhæve andre registre i samfundet end det kapitalistiske handelsregister. Derfor vil det være en negation af det, min kunst handler om, hvis jeg begynder at sælge den, for så ville den automatisk blive værdisat og dermed ryge ind i det kapitalistiske register. Derfor kan det ikke lade sig gøre. Det er den platform, jeg har bygget min karriere op på. Og det har fandeme været en udfordring. Men nu tjener jeg nok på mine kunstprojekter, til at jeg kan leve af dem.«

Insister på dit projekt

Forståelsen for at det er vigtigt at blive ved at insistere på sit projekt havde han med i rygsækken fra sin tid i erhvervslivet:

»Det har været en stor hjælp for mig, at jeg har haft indsigt i projektkoordinering, økonomistyring, salg, forhandling, netværk og betydningen af en insisterende markedsføring – bliver du ikke ved med at tro på dit projekt og sende det ud i verden, glemmer folk dig. Det princip har jeg overført til min kunstneriske karriere – jeg er blevet ved med at lave det samme, selvom det har været fuldstændigt brødløst i mange år. Det har været afgørende for, at folk nu tager mig seriøst. Og så har det også været afgørende, at jeg er god til at søge sponsorer og legater – det er en disciplin, man simpelthen er nødt til at lære, ellers er man fucked: Jeg kender mange virkelig gode kunstnere, som går for lud og koldt vand, fordi de ikke kan finde ud af det,« slutter han. ■



Kenneth A. Balfelt (f. 1966), uddannet billedkunstner på Goldsmiths College i London 2001. Har desuden en HD i afsætningsøkonomi.

Læs mere på kennethbalfelt.org



FOLKETS PARK (2014)

Folkets Park på Nørrebro i København var tidligere præget af overfald og anden adfærd, der skabte et utrygt miljø. Formålet har derfor været at skabe nye fysiske tiltag, som gør parken til et velfungerende grønt og rekreativt område, hvor de lokale er trygge ved at færdes. Undervejs i processen har de lokale deltaget i bl.a. interviews, idéudvikling og workshops. Spektrum Arkitekter, antropolog Simone Grytter og bysociolog Simon Mertner Vind deltog også.

Fotos: Kenneth A. Balfelt og Emilie Koefoed.



ENGHAVE MINIPARK (2012)

En 45 meter lang bænk, der snor sig gennem parken og har plads til både øldrikkere i den ene ende og caffè latte-folket i den anden ende, et snegleformet pissoir, grillplads og pergola-læ for regn og vind – det er resultatet af det sociale kunstprojekt i Enghave Minipark på Enghave Plads på Vesterbro i København, som Kenneth Balfelt tog initiativ til i 2010, da metro-byggeriet rykkede ind på pladsen, og 100 øldrikkere mistede deres faste tilholdssted. Det nye område er udviklet i et tæt samarbejde med øldrikkerne, Spektrum Arkitekter, bysociolog Simon Mertner Vind og Vesterbro Lokaludvalg v/Thomas Egholm. Øldrikkerne har været med til at planlægge, beslutte og bygge, med udgangspunkt i deres ekspertviden om, hvordan pladsen bruges.

Kenneth A. Balfelt er også medforfatter til rapporten **Byen som Dagligstue** for Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, med strategier til, hvordan man indretter byrum sammen med socialt udsatte. Fotos: Kenneth A. Balfelt.



MÆNDENES HJEM (2007)

Genindretning Mændenes hjem i Istedgade i København sammen med FOS, bl.a. med nyt indgangsparti i udskåret egetræ og hyggelig reception, indbydende fællesrum, lysekroner på badeværelset og andre elementer, der har ophævet det institutionaliserede og kontrollerede udtryk – blandt andet et hyggeligt møderum i en campingvogn, uden det institutionelle mødelokales vante magtmarkører. Campingvognen har nu fået fast plads i Statens Museum for Kunsts skulpturgade, da der i 2013 blevet indrettet fixerum, hvor den før stod.

Fotos: Dorthe Krogh og Kenneth A. Balfelt.